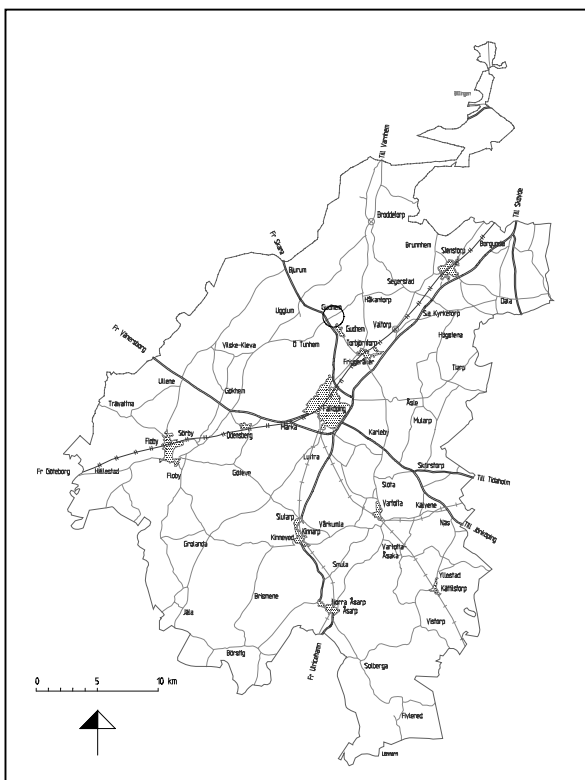

OMRÅDESBESTÄMMELSER Gudhem

MILJÖ- OCH STADSARKITEKT- KONTORET 2002 Falköpings kommun

Beslut om samråd
MBN § 258, 2002-12-05

Samråd
2003-02-06--03-25

Antaget
BN § 67, 2003-04-23

Laga kraft
2003-05-23

OB 03:030

BAKGRUND

Den kunskap som går att utläsa ur kulturlandskapet och bebyggelsemiljön är värdefull för förståelsen av gångna tiders livsvillkor, seder, skick och bruk.

I den kulturhistoriska inventeringen "Hus och miljöer på Falbygden" beskrivs kommunens kulturhistoriskt värdefulla områden och byggnader på landsbygden.

Dessa objekt ligger ofta inom sådana områden som dessutom är av stort värde från landskapsbildssynpunkt.

Enligt kommunens översiktsplan (ÖP 90) är de värdefulla kulturmiljöerna en resurs som så långt som möjligt skall bibehållas för kommande generationer.

Förändringar i markanvändning och bebyggelse bör därför ske varsamt och med stor hänsyn till de kulturhistoriska värdena.

SYFTE

All bebyggelse, oavsett ändamål, samverkar i upplevelsen av kulturmiljön och landskapet. Det är därför viktigt att även icke bygglovspliktiga åtgärder uppfyller de allmänna aktsamhetsreglerna såsom de föreskrivs i plan- och bygglagen (PBL 3:1, 3:10 och 3:12) angående t.ex. byggnaders placering, utformning, färgsättning och materialval.

BESKRIVNING

Kungsgård, sockenkyrka och klosterruiner har ett karaktäristiskt Falbygds-läge, vid randen av kalkstensplatån ovanför Forentorpabäcken. Det öppna och sparsamt trädbevuxna betes- och odlingslandskapet innehåller flera fornlämningskoncentrationer. På platån är stora förhistoriska stensättningar väl synliga i landskapet.

Gudhems kungsgård var ett administrativt säte under äldre medeltid som huvudort i Gudhems bo. Vid klostret undersöktes 1984 ett gravfält från yngre järnålder. Fornåkrar har påträffats söder om kungsgården. På kungsgårdens mark anlades på 1160-talet Gudhems nunnekloster inom cistercienserorden, varvid gårdens kyrka byggdes om till klosterkyrka. Klostret, som under medeltiden

var ett betydande kulturcentrum, låg vid pilgrimsstråket från kontinenten via Danmark och Åtrådalen mot Skara och helige Olofs grav i Trondheim. Efter reformationen brann klostret 1529 och förföll sedan helt. På 1920-talet framgrävdes och restaurerades en stor del av ruinerna bl.a. klosterkyrkan från 1100- och 1200-talen. Sockenkyrkan vid klostret har medeltida murar men präglas helt av ombyggnader 1811 och 1900.

Kungsgården strax söder om klostret har mangård huvudsakligen från 1700-talet och en stor ekonomigård. Mangården, avgränsad av stenmurar, har en symmetrisk byggnadsgruppering med huvudbyggnad och ett inre respektive yttre flygelpar. Huvudbyggnaden har nedervåning av sand- och kalksten, byggd ca 1740 och övervåning av sten och tegel från 1770. Även flyglarna är byggda i sten. Samtliga byggnader är vitputsade och har tegeltäckta tak. Anläggningen är delvis byggd av sten från klostret. Framför manbyggnaden står ett vårdträd.

På 1600-talet fanns norr om mangården en stor trädgårdsanläggning. Trädalléerna kring kungsgården är väsentliga för områdets karaktär.

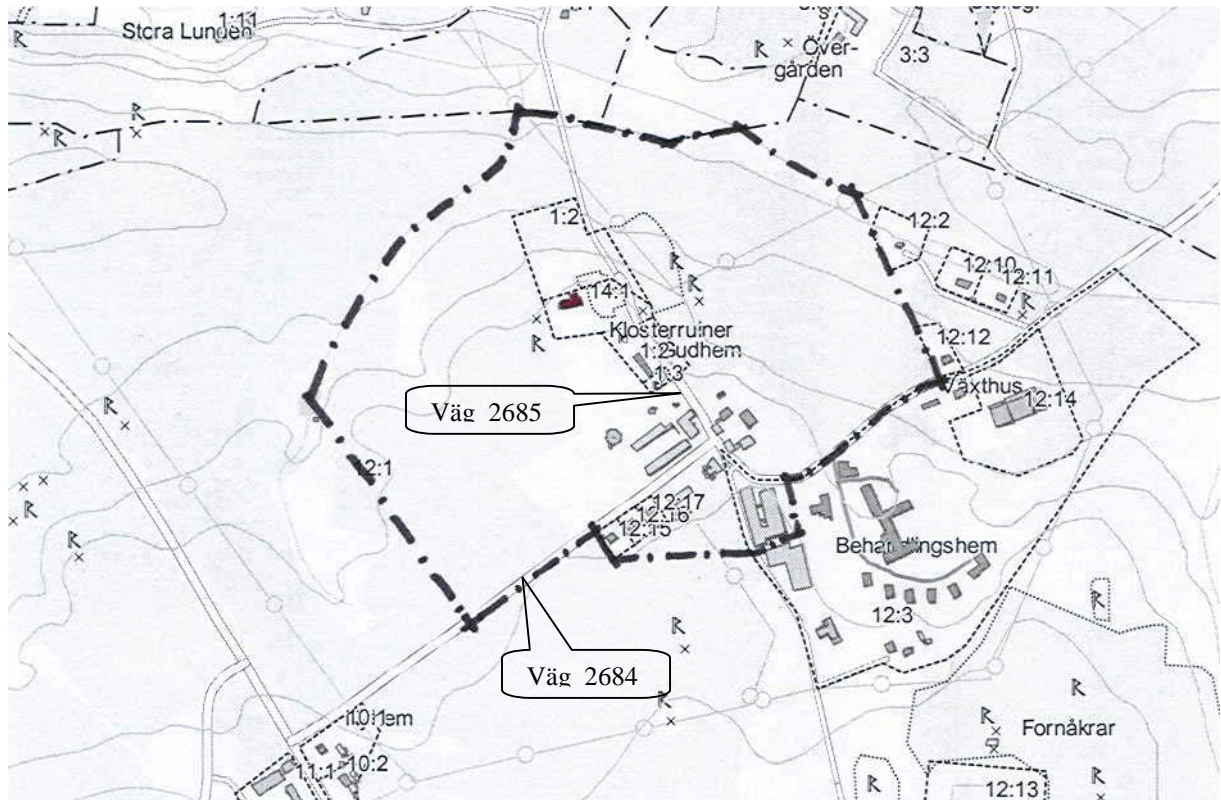
Området har en lång kontinuitet i tid i förhållandet mellan de förhistoriska gravarna, kungsgården, klosterlämningarna och sockenkyrkan. I kulturlandskapet kan även spåras 1600-talets bebyggelsestruktur och markanvändning, med husgrunder från den by som då låg vid kungsgården och rester av fågator mot den forna utmarken.

Området är en mycket viktig beståndsdel i det stora riksintresseområdet.

Kyrkan och kyrkomiljön skyddas av 4 kap. Kulturminneslagen.

Sammanfattning

- Värdefullt samband mellan fornlämningar, klosterruin, kyrka och kungsgård.
- 1600-talets bebyggelsestruktur och markanvändning kan spåras i kulturlandskapet.

Skala 1:10000

100 200 300 m

— · — · — · Gräns för områdesbestämmelser

OMRÅDESBESTÄMMELSER

Utöver den generella bygglovplikten som gäller enligt plan- och bygglagen skall nedanstående åtgärder omfattas av lovplikt.

1 § Utökad lovplikt

1 mom.

Inom på kartan markerat område utvidgas bygglovplikten till att gälla:

- uppförande av komplementbyggnader
- mindre tillbyggnader
- omfärgning av byggnad
- utbyte av fasadmateriäl
- utbyte av takmateriäl
- andra ändringar som avsevärt påverkar byggnadens yttre utseende (t.ex. byte av fönster: typ, storlek, spröjsning)

2 mom.

Inom på kartan markerat område krävs även bygglov för att uppföra, bygga till eller på annat sätt utväändigt ändra ekonomibyggnader för jord- och skogsbruk.

3 mom.

Inom på kartan markerat område krävs rivningslov för rivning av byggnader och andra anläggningar.

2 § Avgifter

För ansökan om bygglov som erfordras p.g.a. den utökade lovplikten skall regeln om reduktion av avgift enligt 3 § i bygglovtaxan tillämpas så att ingen avgift skall utgå.

Utför någon utan lov en åtgärd som kräver bygglov, rivningslov eller marklov skall byggnadsavgift tas ut. Byggnadsavgiften skall bestämmas till minst 500 kr. (PBL kap 10 § 4)